

Posudek vedoucího na magisterskou práci Jany Michalcové „Nekropoly na území Vatikánu. Interpretácia výzdoby a jej paralely v rímskom umení“, FF UK Praha 2011,165 str., obr. v textu, 66 obr. na příloze.

Autorka navazuje na svoji práci bakalářskou, kterou zde ale podstatným způsobem rozšířila. Zpracovává dvě římské nekropole: na Via Cornelia a Via Triumphalis.

Úvodní kapitola je věnována pohřebnímu ritu v římském světě s přihlédnutím k situaci na sledovaných vatikánských nekropolích. Jsou zde popisovány pohřební obřady, způsoby uložení pozůstatků zemřelých a další s funerálními záležitostmi související skutečnosti Zmiňované občasně balzamování těl bych nepovažovala za speciální druh pohřebního ritu, (str. 16 – 17). Str. 20: Ara Pacis samozřejmě není Augustovo mausoleum. Na str. 25 se uvádí, že smíšený pohřební ritus se na nekropoli vyskytuje od poloviny 1.století po Kr., zatímco z připojených tabulek se zdá, že v 1.století po Kr. jsou doloženy pouze kremace.

Další kapitoly se již věnují první z obou nekropolí (Via Cornelia). Autorka na začátku shrnuje historii výzkumů, poté se podrobně věnuje topografii oblasti s hojným využitím zpráv u antických autorů. Ke str.31: Cicero nepochybně nežil v letech 160 př.Kr. až 43 po Kr. S nelogičností se setkáváme v oddílu ke chronologii hrobek na str. 41 - 42, kde autorka uvádí jako nejstarší hrobku N (doba Trajánova) a hned nato píše, že „najstaršou naopak je jej susedná hrobka M“ , aby na další straně zkonstatovala, že ještě před mausoleem N byla postavena hrobka O. Možná by bývalo vhodnější omezit se, vzhledem k nepochybně složité situaci na nekropoli, na chronologické tabulky, které jsou k textu stejně připojeny, protože slovní výklad spíše pochopení znesnadňuje, než aby je usnadňoval.

V 5. kapitole jsou jednotlivé hrobky (mausolea) probírány podrobně, včetně jejich dekorace. Některé z dekorativních námětů jsou pojednávány v samostatné kapitole (kap. 6), jiné autorka rozpracovává rovnou v textu. Týká se to na příklad motivu kachen, který diplomandka připomíná již z raných etruských hrobek a dokonce, možná poněkud zbytečně, i z Egypta. Pokud měla hrobka složitější uspořádání, je rovněž popisováno v rámci této kapitoly. Pochvalu zasluží autorčina snaha o vlastní překlady latinských textů (převážně epitafů, ale i některých dalších údajů z antických pramenů). Ke str. 49 (mausoleum C) – obrázek na příloze zachycuje dvě lidské postavy, nikoliv florální motivy, nejedná se o mausoleum G? Ke str.54: dekorace domu pod SS. Giovanni e Paolo nesouvisí s motivem únosu Persefony, který zdobí mausoleum I; str.57: Perseus a Andromeda, nikoliv Andromaché.

Jak již bylo zmíněno výše, podrobnější analýza dekorace hrobek je zařazena v samostatné kapitole (6). Diplomandka se v této kapitole zaměřuje na ikonografický rozbor námětů zejména s ohledem na jejich použití ve funerálním kontextu a na postižení způsobu, jakým byly mnohé pohanské motivy přebírány do křesťanského umění a jaký nový obsah jim nastupující křesťanství dávalo. Občas se ale autorce stává, že ve snaze uplatnit všechny znalosti, které při přípravě magisterské práce načerpala, odbíhá od svého tématu nebo se její výklad prolíná z jedné kapitoly do druhé. Jako příklad lze uvést hned na začátku 6. kapitoly zařazený výklad o vztahu mezi pohanským Endymionem a křesťanským Jonášem, který se netýká maleb nebo mozaik, ale sarkofágů. Kromě toho je Jonášovi věnován v této kapitole celý jeden samostatný oddíl (6.6). Nicméně je třeba ocenit podrobné analýzy některých zde zpracovávaných témat, které obsahují stylové srovnání i postižení symbolického významu zobrazeného jak v pohanském, tak v křesťanském kontextu, podrobný výklad

je podán zejména k ikonografii Krista. Zvláštní podkapitola je zaměřena na štukovou výzdobu hrobek (6.4).

Od kapitoly 7 se začíná zpracovávání druhého komplexu – nekropole u Via Triumphalis, která byla zkoumána později a je také méně zpracována. Uspořádání je podobné jako u nekropole prvé, tzn., že opět začíná historií výzkumů, po níž následuje topografie nekropole a datování jednotlivých hrobek. Tato nekropole poskytla, na rozdíl od předchozí, rovněž několik nálezů sochařských prací. Prvou z nich je stéla s portrétním zobrazením ženy s chlapcem. Diplomandka podrobně analyzuje typ obou portrétů s uvedením paralel v portrétu císařském (Nero – Agrippina), chybí zde ale odkazy na citované analogie, totéž pak platí i pro dva portréty z hrobky „Dei Natroni“, které jsou zařazené v jiné kapitole (10.3) a pro portréty ze sarkofágů: všude jsou uvedena pouze muzea, nikoliv odkazy na literaturu .

10. kapitola se soustřeďuje opět na vybraná témata z výzdoby hrobek na nekropoli nebo odtud pocházející nálezy: motiv zahrady, vody, již zmíněné portréty, vajíčko.

Zvláštní pozornost věnovala diplomandka sarkofágům nalezeným na obou nekropolích. V úvodu je podán stručný přehled tvarů, převzatý z knihy G.Kocha, vlastní sarkofágy jsou rozděleny podle typu dekorace na Dionýsovské, lovecké, sarkofágy s portréty a další, zastoupené pouze jednotlivými kusy. Také zde jsou náměty podrobně rozebírány s ohledem na pohanskou a křesťanskou symboliku, možná někdy ne zcela odůvodněně – jestliže je sarkofág s Erotem a Psychou datován do severovské doby, není křesťanský kontext příliš pravděpodobný.

Dobře vypracované je srovnání obou sledovaných nekropolí, kde autorka jasně vymezila shodné znaky i rozdíly mezi nimi.

Krátká kapitola zahrnuje několik římských lamp, které dosud nebyly zpracovány, a které diplomandka ve své práci určila; i když proti výsledku nelze nic namítat, mohla být využívána i jiná literatura, než Bailey a katalogy lamp v českých sbírkách.

Celkově lze shrnout, že diplomandka představila velmi podrobnou práci, v níž kromě zpracování množství informací převzatých z literatury prokázala i schopnost samostatné práce. Vytknout by bylo možno některé drobnější chyby, vzniklé zřejmě spíše nepozorností, místy až přílišnou snahu o uplatnění všech získaných znalostí a již výše zmíněné občasně nesystematické uspořádání v rámci jednotlivých kapitol.

Závěrem mohu konstatovat, že práce splňuje podmínky pro to, aby se mohla stát podkladem pro obhajobu za účelem získání titulu magistr.